

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Henr. Ioh. Nepom. Crantz S.C.A. Maiestat. Consiliar.
Institut. Med. Et Mater. Medic. Vindob. Profes. Pub. Ord.
Acad. Imp. Nat. Curios. Et Societ. Botan. Flor. Sodal.
Materiæ Medicæ Et Chirurgicæ ...**

Crantz, Heinrich Johann Nepomuk

[Wien], 1765

Terræ Exhalationes.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10178

fas esse posse, & accumbenti corpori communicari: ita ex impuro lecti focio multos tabidos factos olim sanifimos probe meminit *Cl. HUXHAM de constitut. Aeris & morbis Epidemicis*; ita de canum in podagra usu plurimus *BORELLUS*, factum alii confirmant, & ultimo de cane podagræ magnete, *obs. dedit in Acad. N. C. Vol. VI. van WOENSEL*; hæc tamen id non satis demonstrant.

Sed quid est in perspirabili reficientis? etsi sua cuique animali atmosphæra est, a propria individuorum fabrica dependens, est tamen omni subtilissimum odoratum principium ab eadem; docet inquirendis aliis, animalium sagacitas; hoc suscipi, susceptum refocillare exhaustum posse, maxime si e iuvenili vegeto corpore emanet tanta copia, ut calculo docuit *SANCTORIUS*, haud mirum. *AUGUSTI Cæsaris* suaveolens corporis atmosphæra, ni adulatoribus scripta, insolita: sed etiam sudorem axillæ sinistrae tempore æstivo moschum redoluisse, alias hoc odore liberum, *PRAECEPTOR* meminit.

T E R R A E E X H A L A T I O N E S.

Nec solum animalia, aut vegetabilia perspirant exhalantque, sed & fossilia id ipsum faciunt, suntque, ut in prioribus, aut salubria, aut insalubria horum effluvia; de salubribus non dicam, de insalubribus venenatis *Tom. III.*

Et imprimis habet aliquid fragrantis terrei, patens ex humo aratro versa sulcus, habet ipsa, post messem in
cam.

campis, per sicca stramina, tanquam nova exhalantia vasa perspirans terra, habet id eadem semper ex decidua pluvia madefacta; hoc vero fragrans ex suo sinu non ex vegetabilibus exsuccis nunc imbre resectis & exhalantibus, mutuatur, REAUMURII experimentis *Acad. des Sciences* 1730. licet non eam inficias, vegetabilium exhalationes, puris crudæ terræ exhalationibus iungi posse sicque aerem gratiorem reddi & observari.

Sed nunc certum est, esse in ea singulari terræ fragrantia aliquid reficientis recreantisque animalia corpora, quod & sani maxime post pluvias in campis experiantur, quod & Epilepticis deambulantibus tribus quatuorve horis quotidie, per integram septimanam vel diutius, in sulco immediate post aratrum humum versans, aut in agello annis aliquot feriato, laudatur MEZA *armament. med. Hafn.* 1761. quod et lithanthracum vapore in fodinis carbonariis oberrante mulctatis effosso e terra cespite haustum saluti sit TRIEWALD. *Act. Upsal.* 1740; quod totius externæ corporis superficie quasi forma balnei communicatum & resorptum, phthificis proffit van SWIETEN. *Commentar.* T. IV. p. 101.

VEGETABILIU M GRATI VAPORES.

AURANTII flores *Offic.* p. 36.

CITRII flores *Offic.* p. 37.

CROCUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
Liliorum. *Germ.* Saffran. *Gallis* Safran. *Anglis* Saffron.

CCROCUS, *floribus fructui impositis, tubo longissimo.* Crocus officinarum, est pistillum ovarii in tres lacinias fissum, non ipse flos. Mira species materiæ, ad oleosum spirituosum pertinens: recens fragranti odore prædita, coloris rutili, pinguis, flexilis, trita difficilis, manus fricantis inficiens, probatur: talis est crocus Austriacus non solum in spiritu vini rectificatissimo totus solubilis, sed etiam in spiritu vini rectificato, imò etiam totus in aqua. Ad varia olim, ut etiam hodie adhibetur, docet epicrocium, crocorancis, opera aurichalcea, *migniatore* &c. itidem condimenti loco multis usurpatur nationibus.

USUS MEDICUS externus, odorati moderate croci ad animales spiritus excitandos eximius, BOERHAAVE. In Pulmonibus affectis peculiare quid præstat. FR. HOFFMANN *de Medic. Selectioribus.* Inmoderate caput gravans, mentem turbans, sardoniacus, apoplecticus, lethalis, GALENUS, FABER LYNCEUS, BORELLUS, L. B. VAN SWIETEN. Internus iisdem conditionibus idem, minori dosi exhilarans, maiori sensus omnes sopiens, ut vinum, & opium; etiam virgines pro provocandis mensivis maiori croci